

Seçili Ülkeler Üzerine Haftalık Menşe Ülke Bilgisi Güncellemesi

21 – 27 Haziran 2025

İçindekiler

Demokratik Kongo Cumhuriyeti.....	2
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	2
Medya	2
Irak.....	4
Sivil Toplum Kuruluşları.....	4
Medya	4
İran	5
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	5
Media	5
Orta Afrika Cumhuriyeti	7
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	7
Somali	9
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	9
Medya	9
Araştırma Kurumları.....	9
Sudan	11
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	11
Sivil Toplum Kuruluşları.....	11
Medya	12

Demokratik Kongo Cumhuriyeti

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- Birleşmiş Milletler Küresel İletişim Birimi (UN DGC), *Demokratik Kongo Cumhuriyeti: Birleşmiş Milletler yardım başkanı, çatışma mağdurlarının 'bin bir güçlüğe göğüs gerdiğini' söylüyor, 26 Haziran 2025:*

<https://news.un.org/en/story/2025/06/1164981>

Goma ziyaretinde konuşan Birleşmiş Milletler Acil Durum Yardım Koordinatörü Tom Fletcher, 23 Mart Hareketi (M23) isyancılarının kontrolü ele geçirmesinin ardından Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusunda kötüleşen insani durumu tarif etmiştir. Uzun yıllar süren travmanın, şiddetin yakın zamanda tırmanmasının, toplu yerinden edilmelerin ve cinsel şiddetin yaygınlığının altını çizmiştir. Fletcher, özellikle de ABD yardımlarındaki keskin düşüşün ardından ciddi fon sıkıntıları yaşandığı uyarısında bulunarak Birleşmiş Milletler kuruluşlarının kimin yardım alıp kimin almayacağı yönünde acı verici seçimler yapmak zorunda kaldığını belirtmiştir. Yardıma ihtiyaç duyan kişi sayısının 20 milyonun üzerinde olduğu ülkede temel hizmetlerde yaşanan kesintiler nedeniyle can kayıpları görüldüğünü vurgulamıştır.

- Avrupa Birliği Sığınma Ajansı (EUAA), *MÜB Sorgusu: Demokratik Kongo Cumhuriyeti – Cinsel ve aile içi şiddet, çatışmayla bağlantılı cinsel şiddet, cinsel sömürü aracılığıyla insan ticareti, zararlı gelenekler ve erken yaşta ve zorla evlendirme dahil olmak üzere kadınlara yönelik cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet; mevzuat; toplumsal tutumlar; devlet koruması; destek hizmetlerine erişim (7 Şubat 2024 - 19 Haziran 2025), 23 Haziran 2025:*

https://www.ecoi.net/en/file/local/2126456/2025_06_EUAA_COI_Query_Response_Q11_Democratic_Republic_of_Congo_DRC_Sexual_and_Gender_Based_Violence_against_Women_SGBV.pdf

Ocak 2025'ten bu yana, Kongo silahlı kuvvetleri ve 23 Mart Hareketi (M23) isyancı grubu arasında yoğunlaşan çatışmalar, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusu çapında, özellikle de Kuzey Kivu ve Güney Kivu'da şiddet olaylarında keskin bir artışa yol açmıştır. M23 ciddi bir ilerleme kaydetmiş, Kuzey Kivu'da Goma ve Sake, Güney Kivu'da Minova ve Bukavu gibi bölgelerin kontrolünü ele geçirerek toplu yerinden edilmelere yol açmış ve insani krizin daha da kötüleşmesine neden olmuştur. Kaynaklar, Kuzey Kivu, Güney Kivu ve İturi'de, kadınlara ve kız çocuklarına karşı çatışmayla bağlantılı cinsel şiddetin endişe verici düzeylere ulaştığını bildirmiştir. Cinsel şiddet dahil olmak üzere toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin, kasıtlı bir savaş taktiği olarak kullanıldığı aktarılmıştır. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), söz konusu şiddet olaylarının "sarsıcı boyutlara" ulaştığını bildirirken MONUSCO, güvenlik ve erişim kısıtlamalarının, bu tür istismar vakalarını doğrulama ve bu vakalara müdahale etme kapasitesini kısıtladığını, bunun da vakaların çoğunluğunun raporlanamamasına yol açtığını bildirmiştir.

Medya

- Al Jazeera, *Demokratik Kongo Cumhuriyeti ve Ruanda'nın barış anlaşması imzalaması, yıllarca süren çatışmaların ardından bir 'dönüm noktası', 27 Haziran 2025:*

<https://www.aljazeera.com/news/2025/6/27/dr-congo-and-rwanda-sign-peace-deal-in-turning-point-after-years-of-war>

Demokratik Kongo Cumhuriyeti ve Ruanda, ABD ve Katar'ın arabuluculuk ettiği, iki komşu ülke arasında yıllardır devam eden çatışmaları bitirmeyi amaçlayan bir barış anlaşması imzalamıştır. 27

Haziran 2025 tarihinde, ABD Dışışleri Bakanlığında imzalanan anlaşma, 90 gün içerisinde bir bölgesel ekonomik entegrasyon çerçevesinin oluşturulacağını ve 30 gün içerisinde bir ortak güvenlik koordinasyonu mekanizması kurulacağını belirtmektedir. Ayrıca, binlerce Ruanda birliğinin üç ay içerisinde Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden çekileceğini şart koşmaktadır.

Irak

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Irak'ta Barışı Sağlama Merkezi (EPIC), *Irak Güvenlik ve İnsani İzleme (ISHM): 19 – 26 Haziran 2025:* 26 Haziran 2025:**

<https://reliefweb.int/report/iraq/ishm-june-19-26-2025>

21 – 26 Haziran 2025 tarihleri arasında Irak, hedefli öldürmelerin, insansız hava aracı saldırılarının, silah hırsızlığının ve terörle mücadele operasyonlarının yer aldığı bir dizi önemli güvenlik olayına sahne olmuştur. 21 Haziran 2025 tarihinde, İran'ı hedef alan bir İsrail hava saldırısında, Halk Seferberlik Güçleri'nden (PMF) kıdemli bir isim olan al-Mousawi ve üç Hizbullah üyesi öldürülmüştür. Saldırının, İran-Irak sınırı yakınında bir Devrim Muhafızları tesisini hedef aldığı bildirilmiştir. Aynı gün, Selahaddin'de bir patlayıcı el yapımı cihaz bir çocuğun ölümüne ve beş kişinin yaralanmasına yol açarken Irak Savunma Bakanı, Hava Kuvvetleri liderlik kadrosunda değişikliğe gidildiğini duyurmuştur.

22 Haziran 2025 tarihinde, Basra'daki bir depo alanından 124 mayın çalınmıştır. Birden fazla şüpheli tutuklanmış olsa da olaya ilişkin detaylar belirsizliğini korumaktadır. 24 Haziran 2025 tarihinde, insansız hava aracı saldırıları, Taji Kampı ve Imam Ali Hava Üssü'ndeki radar sistemlerinde hasara yol açmış, diğer konumları hedef alan başka insansız hava aracı saldırılarına ise müdahale edilmiştir. 26 Haziran 2025 tarihinde, terörle mücadele kuvvetleri, Kerkük'te iki Irak-Şam İslam Devleti (İŞİD) komutanını öldürmüş ve Halepçe'de bir TNT tipi patlayıcının yanlış kullanımı üç kişinin ölümüne yol açmıştır.

Medya

- **The New Arab, *Maaşları ödenmeyen öğretmenlerin tutuklanmasıyla Irak Kürt bölgesi bir kez daha protestolara hazırlanıyor*, 26 Haziran 2025:**

<https://www.newarab.com/news/iraqi-kurdistan-braces-unpaid-salary-teacher-crisis-deepens>

Mayıs 2025'te maaşların ödenmemesinden bir milyonun üzerinde devlet memuru ve emeklinin etkilendiği Irak Kürt bölgesinde gerginlikler tırmanmaktadır. 27 Haziran 2025 tarihinde protestoların düzenlenmesi planlanırken, Süleymaniye'deki güvenlik kuvvetleri çok sayıda öğretmenin, memurun ve muhalif grup Milli Duruş (Halwest) üyelerinin de aralarında bulunduğu, tutuklamaları anayasaya aykırı oldukları gerekçesiyle eleştiren aktivistleri tutuklamıştır. Yetkililerin izin vermemesine rağmen protestoların yine de gerçekleştirilmesi beklenmektedir. Pek çok devlet memuru, Kürt Bölgesi Hükümeti'nin ya da Bağdat'ın bu sorunu vakit kaybetmeden çözeceğinden şüphe duymaktadır. Kürdistan Demokrat Partisi'nin (KDP) önde olduğu Erbil'den gelen raporlar, güvenlik kuvvetlerinin sayısının ve halkın ifade özgürlüğüne yönelik kısıtlamaların artırdığını aktarmaktadır. Mesrur Barzani, maaşlardaki gecikme için Bağdat'ı suçlayarak gerekirse yerel hasılatlardan faydalanılacağı ve bütçe kesintisi uygulanacağı sözü vermiştir. Anayasal haklara bağlılığını yeniden tesis ederken petrol şirketlerinin çıkarlarının korunması gerektiğini de vurgulamış, Erbil ve Bağdat arasındaki mevcut siyasi ve maddi çıkmazı gözler önüne sermiştir.

İran

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), *İsrail-İran çatışması insani kaygılara yol açarken UNHCR, çatışmaların sonlandırılması çağrısında bulunuyor, 21 Haziran 2025:***

<https://www.unhcr.org/news/press-releases/unhcr-calls-de-escalation-israel-iran-strikes-create-humanitarian-fears>

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne ve diğer liderlere katılarak İsrail ve İran arasında yoğunlaşan çatışmaların derhal sonlandırılması çağrısında bulunmuş, şiddetin yoğunluğunun şimdiden iki ülkede de nüfus hareketlerine yol açtığını belirtmiştir. Tahran ve diğer İran şehirlerindeki siviller kaçmaya başlamış, bir kısmı komşu ülkelere geçmiştir. İsrailli siviller ise bombardımanlar nedeniyle hem ülke içinde hem de ülke içinde güvenli sığınak aramaktadır.

UNHCR, bölgedeki devletleri sığınma hakkına saygı göstermeye ve insani erişimi güvence altına almaya çağırılmış, sivilin ve kritik altyapının korunması gerektiğini vurgulamıştır. UNHCR Yüksek Komiseri Filippo Grandi, bölgenin bir mülteci krizini daha kaldıramayacağı uyarısında bulunarak yerinden edilmelerin genellikle uzun soluklu insani sonuçlar doğurduğunu belirtmiştir. İran'ın, halihazırda çoğunluğu Afgan 3.5 milyon mülteciye ev sahipliği yapması ışığında UNHCR, çatışmaların devam etmesinin yerinden edilmiş nüfusların istikrarını ve refahını riske atacağı uyarısında bulunmuştur. UNHCR, olası insani ihtiyaçlara karşı bölgede acil durum yardımı hazırlıklarına başlamıştır.

Media

- **Al Jazeera, *Görsellerle 12 günlük İsrail-İran çatışması, 26 Haziran 2025:***

<https://www.aljazeera.com/news/2025/6/26/visualising-12-days-of-the-israel-iran-conflict>

İsrail'in, İran ordu ve nükleer tesislerine saldırarak üst düzey komutanların ve nükleer alanında çalışan bilim insanlarının ölümüne yol açmasının ardından İsrail ve İran arasında, 13 Haziran 2025 tarihinde 12 gün süren bir savaş patlak vermiştir. İran'ın, İsrail kentlerini hedef alan geniş çaplı balistik füze saldırılarıyla karşılık vermesiyle git gide yoğunlaşan bir şiddet döngüsü tetiklenmiştir. Birleşmiş Milletler, 22 Haziran'da savaşa katılarak İran'ın kilit nükleer alanlarını "sığınak delici" füze saldırılarıyla hedef almıştır. İran'ın, Katar'daki önemli bir ABD üssüne saldırmasının ardından kısa bir süre sonra, 24 Haziran'da ABD arabuluculuğuyla ateşkes sağlanmıştır.

24 Haziran itibarıyla İran, 49 kadın ve 13 çocuğun aralarında bulunduğu 610 ölüm ve 4,746 yaralanma bildirmiştir. En az 7 hastanenin, 9 ambulansın ve birden fazla acil servisinin hasar almasıyla sağlık altyapısı ciddi biçimde etkilenmiştir. Hayatını kaybedenler arasında sağlık çalışanları da bulunmaktadır. Çatışmalar toplu yerinden edilmeyi tetiklemiş, neredeyse dokuz milyon İranlı başta Tahran olmak üzere büyük şehirlerden Hazar Denizi yakınındaki kuzey eyaletlerine kaçmıştır.

- **British Broadcasting Corporation (BBC), *İran, İsrail'le çatışmaların ardından toplu tutuklamalar ve idamlar gerçekleştirdi, 26 Haziran 2025:***

<https://www.bbc.com/news/articles/ce8zv8j563po>

İran-İsrail çatışmalarının ardından İranlı yetkililer, geniş çaplı bir müdahale kapsamında İsrail istihbaratı ile iş birliği yaptıkları gerekçesiyle yüzlerce kişiyi tutuklamış ve en az altı kişiyi idam etmiştir. Tutuklamalar, yetkililerin Mossad'ın, İran'ın güvenlik aygıtına daha önce görülmemiş oranda sızdığını belirtmesinin ardından gerçekleştirilmiştir. Bu sızma vakalarının, Devrim Muhafızı komutanlarının ve

nükleer alanında çalışan bilim insanlarının suikastlarını kolaylaştırdığı iddia edilmiştir. Devlet medyası, tutukluların itiraflarını yayınlamış olsa da hak gruplarının zorla itiraf alındığı ve duruşmaların adil olmadığı uyarısı karşısında daha fazla idamın infaz edilebileceği korkuları yoğunlaşmıştır.

İran hükümeti, aralarında Mossad, CIA ve MI6'in de bulunduğu geniş çaplı bir istihbarat ağına karşı mücadele ettiğini ileri sürmüştür. Fars News, çatışmaların başladığı 13 Haziran 2025 tarihinden bu yana 700'den fazla kişinin gözetimine alındığını aktarmıştır. Aynı zamanda, yetkililer, muhalifler ve bağımsız basın üzerindeki baskısını, Farsça dilinde haber yapan gazetecilere yönelik tehditler de dahil olmak üzere çeşitli yollarla artırmıştır. Londra'da yaşayan bir televizyon sunucusunu istifa etmeye zorlamak için akrabalarının Tahran'da gözetimine alındığı bir vaka yaşanmıştır.

- **France 24, İsveçli mahkum için endişeler artarken İran, casuslukla suçlanan üç kişiyi daha astı, 26 Haziran 2025:**

<https://www.france24.com/en/live-news/20250625-iran-hangs-three-more-accused-of-spying-as-fears-grow-for-swede>

İran'da yakın zamanda infaz edilen idam cezaları, İsrail adına casusluk yaptığı iddiasıyla hüküm giydiği 2017 yılından bu yana cezasının infaz edilmesini bekleyen İsveç-İran çifte vatandaşı Ahmadreza Djalali'nin akıbetinden duyulan endişeleri artırmıştır. Ailesi ve Uluslararası Af Örgütü, Djalali'ye yönelik suçlamaları asılsız ve zorla alınan itiraflara dayandıkları gerekçesiyle reddetmektedir. İsrail'in, Tahran'da Djalali'nin de tutulduğu Evin Cezaevi'ni hedef almasının ardından Djalali'nin bilinmeyen bir konuma sevk edilmesi, idamının yakın olduğu yönünde endişelere yol açmıştır. İsveç, İran'ı cezanın infaz edilmesi halinde ciddi diplomatik sonuçlarla karşılaşacağı konusunda uyarmıştır.

2025 yılının başında, İran, dokuz kişiyi casusluk suçundan idam etmiştir. Bu dokuz kişinin içinde yer alan Idris Ali, Rasoul Ahmad Rasoul ve Azad Shojai, İsrail'le ateşkes ilan edilmesinden sadece bir gün sonra, 26 Haziran'da idam edilmiştir. Hak grupları, bu idamların savaşın ardından korku yaratmak ve muhalefeti bastırmak için kullanıldığını iddia etmektedir. İran İnsan Hakları, Kürt azınlıklar ve sınırda taşımacılık yapan kişiler de adil olmak üzere idam edilen erkeklerin işkenceye maruz bırakıldığını ve adil yargı haklarının reddedildiğini bildirmektedir. Bu idam dalgası, askeri başarısızlıkların ardından muhalefeti susturmak ve kontrolü sağlamak amacı taşıyan bir baskı kampanyasının bir parçası olarak görülmektedir.

Orta Afrika Cumhuriyeti

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (UN SC), *Güvenlik Konseyi'nin, Orta Afrika Cumhuriyeti'nde Çok Yönlü Entegre Stabilizasyon Misyonu'na Yönelik Saldırıya İlişkin Basın Açıklaması [SC/16099]*, 24 Haziran 2025:**

<https://press.un.org/en/2025/sc16099.doc.htm>

Güvenlik Konseyi mensupları, 24 Haziran 2025 tarihli bir basın açıklamasında, Sudanlı silahlı unsurlar olduğundan şüphelenilen kişilerin 20 Haziran tarihinde, Birleşmiş Milletler Orta Afrika Cumhuriyeti'nde Çok Yönlü Entegre Stabilizasyon Misyonu'na (MINUSCA), Vakaga'nın Birao kentinin kuzeydoğusundaki Am-Sissia köyünde düzenlediği saldırıyı şiddetle kınamıştır. Saldırı sonucunda, Zambiyalı bir barış gücü askeri hayatını kaybetmiştir. Açıklamaya göre barış gücü askerleri, sivilleri koruma amacıyla devriyede oldukları sırada saldırıya uğramıştır.

Güvenlik Konseyi mensupları, bu olayın 2025 yılının başlangıcından bu yana MINUSCA devriyelerini hedef alan üçüncü ölümcül saldırı olduğunu hatırlayarak Orta Afrika Cumhuriyeti'nde barış gücü askerlerine yönelik saldırıların artmasından duyduğu derin endişeyi ifade etmiştir. Orta Afrika Cumhuriyeti'nde, silahlı gruplara fon ve ikmal sağlamaya devam eden uluslararası kaçakçılık ağlarının varlığının yol açtığı endişe de paylaşılmıştır. Konsey mensupları, söz konusu tehdide yönelik kapsamlı soruşturma yürütülmesi ve bu tehditle mücadele edilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca, özellikle sınır bölgelerinde olmak üzere Sudan'da insani ve güvenlik durumunda yaşanan krizin etkilerine hakkındaki endişelerini de dile getirmişlerdir. Krizin sınır bölgelerinde görülen etkileri arasında Hızlı Destek Güçleri'nin Orta Afrika Cumhuriyeti topraklarına sızması ve yerel silahlı gruplarla iş birliği kurması yer almaktadır

- **Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (UN SC), *Orta Afrika Cumhuriyeti: Genel Sekreter'in Raporu [S/2025/383]*, 13 Haziran 2025, [erişim tarihi: 30 Haziran 2025]:**

<https://docs.un.org/en/S/2025/383>

Bir önceki raporun yayınlandığı 14 Şubat 2025 tarihinden bu yana Orta Afrika Cumhuriyeti'nde yaşanan önemli gelişmeler üzerine güncelleme sunan rapora göre güvenlik durumu, ülkenin batısı ve doğusundaki bazı bölgelerde hassasiyetini korurken ülkenin merkezindeki güvenlik olaylarında azalma yaşanmıştır. Raporlama döneminin ilk yarısında, silahları grupların sivilleri, insani yardım çalışanlarını, milli savunma ve güvenlik kuvvetlerini ve Birleşmiş Milletler Orta Afrika Cumhuriyeti'nde Çok Yönlü Entegre Stabilizasyon Misyonu'nu (MINUSCA) hedef alan saldırılar artış göstermiştir. Yaylacılık yapan çobanları ve 3R savaşçıları arasındaki çatışmalar, topluluklar arası şiddet olayları ve savaşçıları hareketleri nedeniyle madencilik alanlarında ve yaylacılık koridorlarında gerginlik tırmanmıştır. Bu olaylar ölümlere, cinsel şiddette artışa, kaçırılmalara, zorla yerinden edilmelere ve haraç olaylarına yol açmıştır. Karşılık olarak, milli savunma kuvvetleri ve diğer güvenlik personeli, kuzeybatı ve güneydoğuda silahlı grupları hedef alan operasyonlar başlatmış, bu operasyonlar ise silahlı gruplar tarafından milli savunma kuvvetlerine yönelik karşı saldırılara ve sivilleri hedef alan intikam saldırıları düzenlenmesine neden olmuştur. Bu operasyonlar, silahlı grupları daha kalabalık nüfuslu merkezlerden uzak tutmuş olsa da belirli konumlarda ve kilit kesişim noktalarında saldırılar düzenleyebilmişlerdir. Doğuda, topluluklar arası gerginliklerin yanı sıra Azande Ani Kpi Gbe (AAKG) ve milli savunma ve güvenlik kuvvetleri arasındaki çatışmalar, güvenlik durumunu kötüleştirmiştir. 10 ve 12 Şubat 2025 tarihlerinde, Obo ve Zemio'da (Haut-Mbomou), 22 Ocak 2025 tarihinde Mboki'deki bir Fulani kampında 12 sivilin öldürülmesiyle bağlantılı olarak tutuklanan AAKG liderlerinin serbest

birakılmasını talep etmek için protestolar düzenlenmesi, gerginliğin tırmanmasına yol açmıştır. Karşılık olarak MINUSCA, gerginlikleri azaltmak için Hükümet temsilcilerinin ziyaretlerine aracılık etmiş ve Şubat – Nisan 2025 tarihinde geçici bir Kuvvet Koruma Birliği konuşlandırarak Obo'daki varlığını güçlendirmiştir. Fulani kişilerin, AAKG unsurları olduğundan şüphelenilen faillerce öldürülmesi ise devam etmiştir. 27 Mart – 6 Mayıs 2025 tarihleri arasında, Mboki, Obo ve Zemio içinde ve çevresinde, Fulani kişileri hedef alan saldırılar yaşandığı bildirilmiştir. Bu saldırılarda iki kadın ve iki çocuk hayatını kaybederken bir kişi kaçırılmıştır.

Sudan'daki iç savaşın bölgede hissedilen etkileri, Sudan'daki çatışmalarla bağlantılı ayaklanmaların sürmesi dolayısıyla Vakaga bölgesinin çeşitli kesimlerinde güvensizliği tetiklemeye devam etmiştir. Hızlı Destek Güçleri'ne ait olduğundan şüphelenilen araçlar, Am Dafok'un ve Aouk'un çeşitli bölgelerinde görülmüştür.

Çatışmayla bağlantılı cinsel şiddet ülke çapında, özellikle de kuzeybatı bölgesinde varlığını sürdürmüştür. MINUSCA, Yade bölgesinde 3R savaşçılarına ve kadınları ve kız çocuklarını hedef alan silahlı çobanlar atfedilen olaylar belgelemiştir.

Patlayıcı mühimmat tehlikesi, ülkenin batısında varlığını korumuştur. Olay ve can kaybı sayısı artmış, patlayıcı savaş kalıntılarının yol açtığı kazalarda aralarında 5 çocuğun bulunduğu 12 kişi hayatını kaybetmiştir.

Somali

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Afrika Birliği Somali’de Destek ve Stabilizasyon Misyonu (AUSSOM), AUSSOM ve SNA, Aşağı Şabel’de stratejik köyleri yeniden kontrolü altına aldı, 22 Haziran 2025:**

<https://au-ssom.org/aussom-sna-troops-recapture-strategic-villages-in-lower-shabelle/>

Afrika Birliği Somali’de Destek ve Stabilizasyon Misyonu (AUSSOM) bünyesindeki Ugandalı askerler, Somali Silahlı Kuvvetleri (SNAF) ile iş birliği içerisinde düzenlenen ve “Sessiz Fırtına Operasyonu” adlı üç günlük taarruz sırasında Aşağı Şabel’deki stratejik önem taşıyan Sabiid ve Anole köylerinin kontrolünü Eş-Şebab’tan geri almıştır. Operasyonda birden fazla militan etkisiz hale getirilmiş, mühimmatla el konulmuş ve bölge halkının kullandığı yollara ve tedarik hatlarına yerleştirilen el yapımı patlayıcı cihazlar (EYP) temizlenmiştir. Geri alınan bölgeler, patlayıcı yerleştirilmiş araç üretimi, haraç noktaları kurma ve mühimmat depolama dahil olmak üzere Eş-Şebab’ın operasyonlara hazırlık sürecinde kilit rol oynamıştır.

Operasyonun ardından AUSSOM Kuvveti Komutanı Korgeneral Sam Kavuma, Misyonu’nun güvenlik görevlerinin Somali kuvvetlerine aktarılmasını öngören Somali Geçiş Planı’na bağlılığını yinelemiştir. Sektör Bir Komutanı Tuğgeneral Joseph Ssemwanga, Eş-Şebab tehdidi etkisiz hale getirilene kadar benzer ortak operasyonların devam edeceğini vurgulamıştır. Somali Ordusu Kara Kuvvetleri Komutanı Tümgeneral Sahal Abdullahi Omar, köylerdeki terörist varlığının ortadan kaldırıldığını ve çevre bölgeleri de kontrol altına alarak Afgooye ilçesi ve ötesinde geriye kalan militan hücrelerinin dağıtılmasına yönelik çalışmaların devam ettiğini doğrulamıştır.

Medya

- **Arab News, Eş-Şebab teröristleriyle çatışmada yedi asker hayatını kaybetti, 22 Haziran 2025:**

<https://www.arabnews.com/node/2605438/world>

Aşağı Şabel bölgesindeki bir kasabayı Eş-Şebab militan grubundan geri almak için verilen üç günlük savaşta, Afrika Birliği Somali’de Destek ve Stabilizasyon Misyonu (AUSSOM) bünyesinde görev yapan en az yedi Ugandalı asker hayatını kaybetmiştir. Uganda Savunma Bakanlığı, askerlerin hayatını kaybettiğini doğrulamış ve kasabanın geri alındığını belirtmiştir. Bu kayıplar, Eş-Şebab’ın oluşturduğu tehdidin varlığını koruduğunu ve asker yetersizliği ve fonların kısıtlılığıyla mücadele eden AUSSOM’un karşı karşıya olduğu artan zorlukları ortaya koymaktadır.

Araştırma Kurumları

- **Afrika Savunma Kurumu (ADF), Eş-Şebab’ın Husilerle İttifakı Büyümeye Devam Ediyor, 24 Haziran 2025:**

<https://adf-magazine.com/2025/06/al-shabaab-alliance-with-houthis-continues-to-grow/>

Somali merkezli Eş-Şebab ve Yemen’in İran destekli Husi ayaklanmacıları arasındaki büyüyen ittifak, Afrika Boynuzu, Kızıl Deniz ve Aden Körfezi çapında güvenlik tehditlerini yoğunlaştırmaktadır. Bu ittifak ilk etapta ideolojik olmaktan ziyade fırsatçı bir ittifak olarak nitelendirilmiş olsa da büyük ölçüde silah kaçakçılığına ve askeri kapasiteyle maddi kaynakları geliştirmeye yönelik ortak çıkarlara dayanan bu ilişki derinleşmiştir. 2025 tarihli bir Birleşmiş Milletler raporuna göre Eş-Şebab, Marka ve Baraawe gibi Somali limanlarından geçen Husi tedarik yolları üzerinden insansız hava araçları ve karadan havaya füzeler dahil olmak üzere ileri düzey silahlar temin etmiştir. Bu silahların, Somali’deki Afrika Birliği

kuvvetlerine saldırılarda kullanıldığı bildirilmiştir. Karşılık olarak Eş-Şebab, Husilere kıyı istihbaratı ve korsanlık ağlarına erişim sağlamış, her iki grubun deniz operasyonları güçlenmiştir. Arap Yardım Yarımadası El-Kaidesi, Eş-Şebab militanlarına insansız hava aracıyla savaş eğitimi vererek ve koordinasyon için güvenlik iletişim platformları sağlayarak bu ortaklığı kolaylaştırmıştır. Analiz uzmanları ve güvenlik kaynakları da Husilerin, Somali'nin Golis Dağları'nda gizli füze üretim alanları kurduğunu, yerel direniş kuvvetlerinin dikkatini çekmemek için sahte kimlikler kullandıklarını aktarmıştır. İki grubun karşılıklı olarak kapasitelerini güçlendirmesi doğrultusunda uzmanlar, bölge hükümetlerinin sadece deniz müdahalesinde değil, aynı zamanda sınır ötesi militanlığın önünü açan toprak kontrollerini kesintiye uğratacak kapsamlı stratejiler hususunda da koordinasyon kurması gerektiği uyarısında bulunmuştur.

Sudan

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Avrupa Birliği Sığınma Ajansı (EUAA), Ülke Kılavuzu: Sudan, 24 Haziran 2025:**

<https://euaa.europa.eu/publications/country-guidance-sudan>

Avrupa Birliği Sığınma Ajansı'nın (EUAA) Sudan üzerine en güncel ülke kılavuzu, silahlı çatışmaların, sivillere karşı kasıtlı şiddetin ve kritik altyapı unsurlarında çöküşün hakim olduğu, derinleşen bir insani kriz yaşandığını vurgulamaktadır. 2025 yılının başlangıcı itibarıyla, ülke nüfusunun neredeyse üçte ikisi (30.4 milyon kişi) acil insani yardıma ihtiyaç duymaktadır. 11.3 milyon kişi zorla yerinden edilmiştir ve 25 milyondan fazla kişi akut gıda güvensizliğiyle karşı karşıyadır. Yardımların kısmen yeniden başlamış olmasına rağmen saldırıların devam etmesi ve tedarik hatlarının kesintiye uğratılması nedeniyle pek çok kişi temel ihtiyaçlarından yoksun kalırken tarımsal yıkım açlığı daha da kötüleştirmiştir.

Çocuklar, insani krizden ciddi şekilde etkilenmiştir. 13 milyon çocuk açlık riski altındadır. Ayrıca kriz, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve çocuk işçiliği ve erken evlendirme dahil olmak üzere olumsuz başa çıkma mekanizmalarında artışa yol açmıştır. Sağlık ve sanitasyon sistemleri çömenin eşiğindedir. Salgınların baş gösterdiği ülkede tesislerin oldukça az bir kısmı işlevselliğini korumaktadır ve durum, ABD yardımlarının askıya alınmasıyla daha da kötüleşmiştir. Silahlı gruplar, ablukalar ve saldırılarla yardım dağıtımını engellemiştir. 12.4 milyon kişiye erişilmiş ve Çad sınırı yeniden açılmış olsa da bürokratik engeller ve müdahaleler, yardım çalışmalarını baltalamaya devam etmektedir.

- **Birleşmiş Milletler Küresel İletişim Birimi (UN DGC), İnsan Hakları Konseyi, yerinden edilme, soykırım riskleri ve göçmen ticareti hakkında endişeleri dinledi, 23 Haziran 2025:**

<https://news.un.org/en/story/2025/06/1164816>

İnsan Hakları Konseyi'nin Cenevre'deki 59. Oturumu'nun altıncı gününde, ülke içinde yerinden edilme, organize suç ve insan ticaretiyle bağlantılı krizlere ilişkin acil güncellemeler paylaşılmıştır. Sudan'dan sıklıkla bahsedilmiş, çatışmaların başladığı Nisan 2023'ten bu yana 10.5 milyondan fazla insanın yerinden edildiğini belirten raporlar paylaşılmıştır. Hem Sudan Silahlı Kuvvetleri Hem de Hızlı Destek Güçleri (RSF) ciddi insan hakları ihlalleriyle suçlanmaktadır. Birleşmiş Milletler Özel Temsilcisi Virginia Gamba, RSF'nin etnik köken temelinde gerçekleştirdiği saldırıların soykırım, savaş suçu ve insanlığa karşı suç risklerini özellikle artırdığını vurgulamıştır.

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Sudan INGO Forum, Orta Darfur'da İnsani Yardım Çalışanlarını Etkileyen Güvenlik Olayına İlişkin Sudan INGO Forum Açıklaması, 27 Haziran 2025:**

<https://reliefweb.int/report/sudan/sudan-ingo-forum-statement-security-incident-affecting-humanitarian-staff-central-darfur-enar>

Sudan INGO Forum, geçtiğimiz günlerde Orta Darfur'da yaşanan, Humanity & Inclusion'dan (HI) beş yardım personelinin ve iki aracın, silahlı aktörler tarafından kritik Zalingei-Nertiti yolunda 48 saat boyunca alıkonulduğu güvenlik olayına dair derin endişelerini dile getirmiştir. Forum, meslektaşlarının sağ salim serbest bırakılmasını memnuniyetle karşılarken Darfur çapında yardım dağıtımında temel rol oynayan bu kilit önemdeki insani koridorda yaşanan olayın ciddiyetini vurgulamıştır.

Medya

- **The New Arab, *Darfur'un El Faşir kentini hedef alan paramiliter saldırılarında 13 kişi öldü, 28 Haziran 2025:***

<https://www.newarab.com/news/13-killed-sudan-paramilitary-strikes-darfurs-el-fasher>

27 Haziran 2025 Cuma günü, Hızlı Destek Güçleri'nin (RSF) Kuzey Darfur'un kuşatma altındaki El Faşir kentine düzenlediği bombardımanda, yerel kaynaklara göre üç çocuk dahil 13 kişi ölmüş ve 21 kişi yaralanmıştır. Saldırı, Sudan'ın Egemen Geçiş Konseyi'nin, ordu komutanı Abdülfettah el-Burhan'ın, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres'le gerçekleştirdiği bir telefon konuşmasında, El Faşir'de bir haftalık bir insani ateşkesi kabul ettiğini duyurmasından sadece birkaç saat sonra gerçekleşmiştir. Ancak bir RSF kaynağı, grubun resmi bir ateşkes teklifi almadığını iddia etmiştir.

- **The New Humanitarian, *Sudan'ın Nuba Dağları'nı "akıl almaz acılar" kasıp kavururken yardım erişimi engelleniyor, 25 Haziran 2025:***

<https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2025/06/25/aid-blocked-unimaginable-suffering-grips-sudans-nuba-mountains>

Sudan'ın Nuba Dağları'ndaki insani kriz, çatışmaların yoğunlaşması, yardım fonlarının kesilmesi ve yağmur mevsiminin başlaması gibi çeşitli faktörlerin bir araya gelmesiyle hızla kötüleşmektedir. Geçtiğimiz yıl da kıtlık benzeri koşullarla karşı karşıya kalan ve Sudan Halkın Kurtuluşu Hareketi – Kuzey (SPLM-N) kontrolü altındaki bölge, 2025 yılında daha da kötü sonuçlarla karşı karşıya kalmaya hazırlanmaktadır. Açlıktan hayatını kaybedenler sığ mezarlara gömülme, Tujuk ve Lowere gibi kasabalardaki sağlık tesisleri ise özellikle kadınlar ve çocuklar arasında olmak üzere yetersiz beslenme vakalarının yükselişe geçtiğini bildirmektedir. Yardım çalışanları, yardım yollarının yağmurlar ve devam eden çatışmalar nedeniyle ulaşımın kapanması sonucu açlık kaynaklı ölümlerin ve salgınların kötüleşeceğinden endişe etmektedir.

Durum, SPLM-N'nin, yakın zamanda Hızlı Destek Güçleri (RSF) ile ittifak kurarak bölgeyi Sudan'ın iç savaşına çekmesi ve daha önce gıda yardımlarının ulaştırılmasını engelleyen Sudan Silahlı Kuvvetleri'nin (SAF) hedefi olma riski oluşturmasıyla daha da kötüleşmiştir. Kapasitelerinin üstünde kişi barındıran yerinden edilme kamplarındaki kaynaklar yetersizdir ve bu kamplardaki kişiler, toplulukların kendilerine destek olmasıyla hayatta kalmaktadır. Kamp sakinleri yiyeceklerini paylaşmakta, elleriyle su kanalları kazmakta ve ciddi düzeydeki kıtlığa rağmen düğünler gibi topluluk etkinlikleriyle morallerini yüksek tutmaya çalışmaktadır. Yardımlar hala asgari düzeydedir ve genellikle sınırlar arası gayri resmi yollarla ya da az sayıda da olsa hava yoluyla ulaştırılmaktadır. Sağlık çalışanları ve yerel liderler, siyasi, çevresel ve lojistik zorlukların bir araya gelmesinin, felaketin yaşandığı bir önceki yıldan daha da derin bir krize yol açabileceği uyarısında bulunmaktadır.

- **The New Arab, *WHO, Sudan'daki bir hastaneye düzenlenen bir saldırıda aralarında çocukların da bulunduğu 40 kişinin öldürüldüğünü söylüyor, 24 Haziran 2025:***

<https://www.newarab.com/news/who-says-over-40-people-killed-sudan-hospital-attack>

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) başkanının 24 Haziran 2025 tarihinde belirttiği üzere geçtiğimiz hafta sonu Sudan'daki bir hastaneye düzenlenen bir saldırıda, aralarında çocukların ve kadınların da bulunduğu 40'tan fazla kişi öldürülmüştür.

21 Haziran 2025 Cumartesi günü gerçekleşen saldırıda, Batı Kordofan'da, çatışmaların başladığı Nisan 2023'ten bu yana savaş halindeki Sudan ordusu ve paramiliter Hızlı Destek Güçleri (RSF) arasındaki ön cepheye yakın Al Mujlad Hastanesi hedef alınmıştır.

Yasal Uyarı:

Mevcut derleme, seçili ülkelerin vatandaşlarına yönelik mülteci statüsü belirlemeye ilişkin hususlarda UNHCR Türkiye tarafından toplanan menşe ülke bilgilerini (MÜB) derlemektedir.

Derleme kamuya açık bilgilere, çalışmalara ve yorumlara dayanmaktadır. Derleme açıklayıcı nitelikte olmakla birlikte ne kamuya açık alanda mevcut olan bilgilerin tamamını kapsamakta ne de insan hakları koşullarına ilişkin genel bir rapor olması amaçlanmaktadır. Rapor, herhangi bir bireysel mülteci talebinin esasları konusunda nihai değildir. Tüm kaynaklar alıntılanmış ve tamamıyla referans verilmiştir. Kullanıcılar alıntı yapılan belgelerin tam metnine bakmalı ve bireysel başvurulardan kaynaklanan belirli araştırma konularına atıfta bulunarak kaynak materyalin güvenilirliğini, ilgililiğini ve güncelliğini değerlendirmelidir.